

**MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI FEDERACJI ROSYJSKIEJ
FEDERALNA PAŃSTWOWA BUDŻETOWA INSTYTUCJA OŚWIATOWA
WYŻSZEGO SZKOLNICTWA PROFESJONALNEGO
«TOMSKI PAŃSTWOWY UNIWERSYTET PEDAGOGICZNY»
(TPUP)**

Zatwierdzam

dziekan wydziału
«31» sierpnia 2013 r.

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU

M.2.B.03 JĘZYKOZNAWSTWO KONFRONTATYWNE

LICZBA PUNKTÓW W ECTS - 3

Kierunek nauczania: **050100.68 Wykształcenie pedagogiczne**

Program II stopnia (magisterski): **Lingwokulturoznawstwo**

Stopień (kwalifikacja) absolwenta - **magistr**

1. Cel nauczania.

Celem programu jest przygotowanie przyszłych magistrów do działalności naukowo badawczej w dziedzinie komparatywistyki i typologii języków. Dany cel realizuje się w **zadaniach**:

- zapoznanie z językoznawstwem konfrontatywnym jako nauką;
- krążenie systemowej wiedzy o zagadnieniach komparatywistyki;
- krążenie umiejętności wykorzystania tej wiedzy w działalności naukowo badawczej i metodycznej.

2. Miejsce przedmiotu w programie kształcenia.

Proces opanowania przedmiotu związany jest z przedmiotami cyklu ogólnonaukowego (*Współczesne problemy nauki i oświaty, Metodologia i metody badań naukowych*), cyklu profesjonalnego *Informacje technologiczne w działalności zawodowej, Język obcy zawodowy, Lingwokulturoznawstwo i komunikacja międzykulturowa, Teoria i praktyka przekładu tekstów różnych stylów i gatunków*) oraz praktykami i pracą naukowo badawczą.

3. Wymagania do poziomu kształcenia:

Kompetencja	kod
Zdolność do rozwoju własnego poziomu intelektualnego i kulturalnego	OK-1
Zdolność do samodzielnego opanowania nowych metod badań, zmianie własnej dziedziny naukowej	OK-3
Zdolność do zebrania źródeł celem rozwiązania zadań zawodowych	OK-4
Zdolność do samokształcenia i wykorzystania w działalności zawodowej nowej wiedzy i umiejętności	OK-5
Zdolność do analizy rezultatów badań naukowych oraz wykorzystania konkretnych zadań oświatowych i naukowych	PK-5
Godność do samodzielnego badania naukowego z wykorzystaniem współczesnych metod nauki	PK-7

Wyniki opanowania przedmiotu są następujące

znać:

- historię komparatywistyki oraz podstawowe koncepcje komparatywistyki i typologii;
- konceptualne podstawowe tezy językoznawstwa konfrontatywnego;
- praktyczne znaczenie badań porównawczych i typologicznych, sposobów stosowania ich wyników w dydaktyce, praktyce przekładu, leksykografii i w różnych formach komunikacji międzykulturowej.

umieć:

- stosować własną wiedzę teoretyczną w praktyce językoznawstwa porównawczego.

posiadać:

- umiejętnościami samodzielnego dopełnienia wiedzy teoretycznej z zakresu komparatywistyki.

4. Ogólna objętość przedmiotu – 3 punkty ECTS i rodzaj pracy szkoleniowej.

Rodzaj procesu nauczania	Objętość (według planu nauczania) (godziny)	Podział semestalny (według planu nauczania) (godziny)
	ogółem	4
Zajęcia stacjonarne	24	24
Wykłady	-	-
Ćwiczenia	24	24
Zajęcia interaktywne	14	14
Praca samodzielna	57	57
Rodzaj kontroli	Napisanie testu, referat, samokontrola, dyskusja	
Rodzaj sprawdzianu kwalifikacyjnego według planu nauczania – egzamin	27	egzamin

5. Program nauczania.

5.1. Rozdział programu.

nr	Nazwa rozdziału programu	Rodzaj pracy szkoleniowej według planu nauczania			
		Wykłady	Ćwiczenia	W tym interaktywne	Samodzielne
1.	Jezykoznanstwo konfrontatywne jako nauka, zwiazania z typologia i uniwersologia		4	2	8
2.	Metody porównawcze a analiza typologiczna		2	2	7
3	Podstawy typologii podsystemow jezykowych		14	8	22
4.	Aspekty stosowane badan komparatystycznych		4	2	8
5.	Praca naukowo badawcza				12
	Razem godzin		24	14/58%	57

5.2. Treść rozdziału programu.

1. Jezykoznanstwo konfrontatywne jako nauka, zwiazania z typologia i uniwersologia

Podmiot, przedmiot i zagadnienia jezykoznanstwa konfrontatywnego. Typologia funkcjonalna (socjolingwistyczna) i strukturalna, formalna i kontenstiwna; historyczna (diachroniczna) i opisowa (synchroniczna).

Zwiazki jezykowe i typologia arealna. Systemy jezykowe. Politipologizm i typologia ilosciowych. Podstawowe formy jezykow narodowych a typologia. Typologiczne korelaty pojec genetycznych.

Główne etapy rozwoju (morfologicznej) typologicznej klasyfikacji jezykow w XIX wieku: F. Schlegel i A. Schlegel, W. von Humboldt, F. Bopp, A. Schleicher (jezyki izolowanie, aglutynacyjne, fleksyjne, jezyki analitycznego i syntetycznego typu). Redefinicja analytismu jako symetrii (XX wiek: E. Polivanov C. Bally).

Universologia jako czesc typologii jezykowej. Filozofia racjonalizmu i gramatyki uniwersalnej. Ogólne pojecie uniwersaliow jezykowych. Uniwersalia indukcyjne i dedukcyjne

(uniwersalna definicja), elementarne i implikacyjne, absolutne i statystyczne. Diachroniczne konstanty.

Problem tertium comparationis. Kształtowanie się językoznawstwa konfrontatywnego w Rosji i Polsce, w innych krajach słowiańskich.

2. Metody porównawcze a analiza typologiczna

Opis konfrontatywny języków a inne rodzaje porównania lingwistycznego; językoznawstwo konfrontatywne a kontrastywne. Podstawowe rodzaje badań konfrontatywnych: opis jednokierunkowy (obco-ojczystojęzyczny i ojczysto-obcojęzyczny) i dwukierunkowy (dwustronny kategoryalny, typologia dwujęzyczna). Rodzaje analizy konfrontatywnej a językoznawstwo czyste (podstawowe), stosowane, teoria i praktyka nauczania języków obcych, teoria i praktyka przekładu tradycyjnego.

Metoda typologicznych indeksów J. Greenberga jako sposób tworzenia typologii języków opartej na wskaźnikach ilościowych.

3. Podstawy typologii podsystemów językowych

Pojęcia pola odpowiedników międzyjęzycznych, typu odpowiedników, quasi-typu odpowiedników i dziedziny odpowiedników międzyjęzycznych.

Rodzaje odpowiedników międzyjęzycznych (międzyjęzyczne odpowiedniki tożsamości, różnic pełnych i różnic częściowych).

Korzystanie dychotomicznego i arealnego modelu w porównawczym i typologicznym opisie na różnych poziomach systemu językowego. Aspekty porównania systemów fonologicznych, morfologicznych, składniowych, leksykalnych, frazeologicznych.

4. Aspekty stosowane badań komparatystycznych

Semiotyczna koncepcja języka i podejście funkcjonalne jako podstawa teoretyczna jednokierunkowej analizy językoznawczo-konfrontatywnej. Zjawisko interferencji międzyjęzycznej (transfer ujemny i transfer dodatni).

Komponenty obligatoryjne i zasady ustalania ekwiwalencji międzyjęzycznej. Tertium comparationis a podstawa porównania - znaczenie tych pojęć dla gramatyki konfrontatywnej. Pojęcie struktury, normy i uzusu języka; rozróżnienie płaszczyzny języka i tekstu.

Strukturalne i uzualno-stylistyczne właściwości odpowiedników międzyjęzycznych.

Gramatyka konfrontatywna. Zadania praktyczne i teoretyczne gramatyki konfrontatywnej języków słowiańskich.

5.3. Warsztaty w laboratorium.

nie przewiduje się.

6. Naukowo metodyczne zabezpieczenie programu.

6.1. Podstawowa literatura.

1. Arakin W. Srawitelnaja tipologia anglijskogo i russkogo jazykow (BN TPUP, ЭБС КнигаФонд, URL: <http://www.knigafund.ru/books/106367>).

6.2. Dodatkowa literatura.

1. Łuczków I., Problemy polsko-rosyjskiego językoznawstwa konfrontatywnego w pracach Jana Baudouina de Courtenay, „Acta Universitatis Wratislaviensis“, nr 1137, „Slavica Wratislaviensia“, LVI, 1991.

2. Pianka W., Tokarz E., Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich, t.1., Katowice, 2000.

3. Zmarzer W., Podstawy analizy konfrontatywnej języków pokrewnych (rosyjskiego i polskiego), Warszawa, 1992.

6.3. Środki zabezpieczenia programu.

Cyfrowe wersje prac w Internecie:

ЭБС КнигаФонд <http://www.knigafund.ru/books/>

www.linguistlist.org;

www.prometeus.nsc.ru/guide/guide/sci.ssi@linguist;

isabase.philol.msu.ru;

<http://www.edu.ru>;

<http://www.gumfak.ru>;

<http://www.school.edu.ru>

<http://ru.wikipedia.org>

<http://www.magister.msk.ru/library/>

<http://www.razym.ru/naukaobraz/istoriya/144934-novoe-v-zarubezhnoy-lingvistike-vse-25-vypuskov.html>)

6.4. Zaopatrzenie materiałowo techniczne programu.

1. Sieć lokalna TPUP i Internet.

2. Centrum języka polskiego TPUP, biblioteka

№ п/п	Nazwa rozdziału (temat) programu (moduł)	Nazwy programów	Środki audiowizualne i techniczne
1.	Językoznawstwo konfrontatywne jako nauka, związanie z typologią i uniwersologią	Programy komputerowe i systemy: OpenOffice.org (Linux /Kubuntu/), moduł Impress.	Sieć lokalna TPUP i Internet.

7. Porady metodyczne

7.1. Porady metodyczne dla wykładowcy.

W trakcie opanowania tego programu pogłębia się i usystematyzuje się wiedza zdobyta na kursach “Język polski”, “Nowoczesny język rosyjski”, “Stylistyka”, “Komunikacja międzykulturowa”. Kurs koncentruje się na tworzeniu kompetencji wymaganych do pracy w szkolnictwie i dla kariery zawodowej, bo nadaje teoretyczne podstawy do tworzenia indywidualnego stylu magistra.

Zgodnie ze standardami MEN FR proces nauczania musi być oparty na kompetencjach zawodowych oraz planowany z wykorzystaniem w procesie kształcenia aktywnych form zajęć: seminaria interaktywne, dyskusja, recenzje; wspólna praca studencka, badania i analiza tłumaczeń.

7.2. Porady metodyczne dla studentów.

Zadania dla pracy samodzielnej

Zadanie 1.

Proszę zanotować rozdział podręcznika N. Mieczkowskiej “Językoznawstwo ogólne” Socjalna typologia języków (M., 2003. s. 117–244. URL: <http://www.twirpx.com/file/812658/>).

Zadanie 2.

Proszę ułożyć tabelę “Typy językowe i ich cechy charakterystyczne” z monografii G. Klimowa «Zasady kontrastywnej typologii» (M., 1983. URL: http://www.superlinguist.com/index.php?option=com_content&view=article&id=2291:2012-07-17-11-52-52&catid=4:2009-11-23-13-33-15&Itemid=16).

Zadanie 3.

Proszę przygotować się do dyskusji «Progres w języku - mit czy realność?».

Zadanie 4.

Proszę obliczyć podstawowe wskaźniki typologiczne dwóch języków, porównać z danymi dostępnymi w tabeli opracowane przez J. Greenberga. Opisać trudności w wykonywaniu zadania, omówić je z kolegami.

Wzor:

Rok <1647> był to dziwny rok, w którym rozmaite znaki na niebie i ziemi zwiastowały jakoweś klęski i nadzwyczajne zdarzenia.

Współcześni kronikarze wspominają, iż z wiosny szarańcza w niesłychanej ilości wyrośli się z Dzikich Pól i zniszczyła zasiewy i trawy, co było przepowiednią napadów tatarskich.

Latem zdarzyło się wielkie zaćmienie słońca, a wkrótce potem kometa pojawiła się na niebie. W Warszawie widywano też nad miastem mogiłę i krzyż ognisty w obłokach; odprawiano więc posty i dawano jałmużny, gdyż niektórzy twierdzili, że zaraza spadnie na kraj i wygubi rodzaj ludzki.

Nareszcie zima nastąpiła tak lekka, że najstarsi ludzie nie pamiętali podobnej. W /100/ południowych województwach lody nie popętały wcale wód, które podsycane topniejącym każdego ranka śniegiem wystąpiły z łożysk i pozalewały brzegi.

Год <1647> был год особенный, ибо многоразличные знамения в небесах и на земле грозили неведомыми напастями и небывалыми событиями.

Тогдашние хронисты сообщают, что весной, выплотившись в невиданном множестве из Дикого Поля, саранча поела посевы и травы, а это предвещало татарские набеги.

Летом случилось великое затмение солнца, а вскоре и комета запылала в небесах. Над Варшавою являлись во облаке могила и крест огненный, по каковому случаю назначалось поститься и раздавали подавание, ибо люди знающие пророчили, что мор поразит страну и погибнет род человеческий.

Ко всему еще и зима наступила столь мягкая, какой и старики не упомнят. В южных воеводствах реки вообще не /100/ сковало льдом, и, каждодневно питаемые снегом, тающим с утра, они вышли из берегов и позаливали поймы.

8. Formy sprawdzianu kwalifikacyjnego i kontroli

8.1. Zagadnienia egzaminacyjne

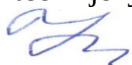
1. Językoznawstwo konfrontatywne jako nauka/
2. Podmiot, przedmiot i zagadnienia językoznawstwa konfrontatywnego.
3. Typologia funkcjonalna (socjolingwistyczna) i formalna.
4. Typologia historyczna (diachroniczna) i opisowa (synchroniczna).
5. Związki językowe i typologia arealna.
6. Systemy językowe. Podstawowe formy języków narodowych a typologia. Typologiczne korelaty pojęć genetycznych.
7. Główne etapy rozwoju (morfologicznej) typologicznej klasyfikacji języków w XIX wieku.
8. Universologia jako część typologii językowej.

9. Problem *tertium comparationis*. Kształtowanie się językoznawstwa konfrontatywnego w Rosji i Polsce, w innych krajach słowiańskich.
10. Opis konfrontatywny języków a inne rodzaje porównania lingwistycznego;
11. Językoznawstwo konfrontatywne a kontrastywne.
12. Podstawowe rodzaje badań konfrontatywnych.
13. Rodzaje analizy konfrontatywnej a językoznawstwo czyste (podstawowe).
14. Metoda typologicznych indeksów J. Greenberga.
15. Pojęcia odpowiedników międzyjęzykowych.
16. Rodzaje odpowiedników międzyjęzykowych.
17. Dychotomiczny i arealny model w porównawczym i typologicznym opisie.
18. Aspekty porównania systemów fonologicznych.
19. Aspekty porównania systemów morfologicznych.
20. Aspekty porównania systemów składniowych.
21. Aspekty porównania systemów leksykalnych.
22. Aspekty porównania systemów frazeologicznych.
23. Jednokierunkowa analiza językoznawczo-konfrontatywnej.
24. Zjawisko interferencji międzyjęzykowej (transfer ujemny i transfer dodatni).
25. Komponenty obligatoryjne i zasady ustalania ekwiwalencji międzyjęzykowej.
26. Pojęcie struktury, normy i uzusu języka; rozróżnienie płaszczyzny języka i tekstu.
27. Strukturalne i uzualno-stylistyczne właściwości odpowiedników międzyjęzykowych.
28. Gramatyka konfrontatywna. Zadania praktyczne i teoretyczne gramatyki konfrontatywnej języków słowiańskich.

Program nauczania układany jest w oparciu na plan nauczania, federalnym standardem edukacyjnym szkolnictwa wyższego kierunku 050100.68 *Wykształcenie pedagogiczne* (program magisterski: *Lingwokulturoznawstwo*).

Autor programu nauczania:

doktor,
docent katedry teorii języka i metodyki nauczania języka rosyjskiego i literatury

I.W. Nikijenko

Program nauczania zatwierdzony na posiedzeniu katedry teorii języka i metodyki nauczania języka rosyjskiego i literatury

protokół № 1 z 31 sierpnia 2013 r.

kierownik katedry

O.W. Orłowa

Program nauczania zatwierdzony na posiedzeniu komisji naukowo metodycznej wydziału
protokół № 1 z 31 sierpnia 2013 r.

Prezes komisji

S.M. Karpienko